

gleda luč tega grešnega sveta. Nič ne de, če se pri tem tudi malo urežejo s svojo temeljitostjo! Natihoma in za kulisami si veselo segajo v roke — Lah in Slovenec — kleta sovražnika nepotrebnega učiteljstva, ki je tisto zlo, brez katerega bi po njih mnenja tudi lahko obstojal svet. Učiteljstvu nalagajo vsi vso mizerijo vse dežele na hrbte, da omaguje in peša dan na dan, dokler ne opeša, če ne bukne prej vulkan...

Letošnje leto tedaj so prejeli v goriškem dež. zboru po dolgem fižolkanju in mečkanju naši vrli poslanci načrt zakona, ki v svoji juridični gotovosti ne postane nikoli zakon. Pri nas nima pravice okraj nalagati naklad na užitnino vina, piva itd., to jim je nekdo povedal v drž. zboru, a oni so vkljub temu sprejeli zakonski načrt, samo da so vrgli bednemu učiteljstvu malo peska v oči.

»Gorica« je hitro obelodanila, da so v deželnem zboru prejeli načrt, s katerim se določa povišek učiteljstvu, zraven pa je hinavsko namrdnila svojim »bravcem«: nič bat', saj ne bo potrjen! In vendar se dobi učitelj, ki hoče biti politik, ki trdi, da bo zakon sankcioniran. »Nikoli!« je rekel neki poslanec. In to je gotovo!

Učitelj-poslanec Falconer se je izkazal res dobrega! In o tem molčimo! Faidutti je tudi molčal, da je dobil za svoja konsumna društva podporo. Njegova dolžnost bi bila, da bi se potegnil kakor se je furlanski kmetiški poslanec za tisti tako oboževani dež. šolski zalog. Furlanske kmetiške občine bi bile na dobičku 15%. Toda Faidutti je sit, ker je prošt. Kmet, učitelj naj trpi!

K nam bi bilo treba osla, ki govori o njem narodna pravljica. Tega naj bi prignali v deželni zbor. Pa kaj — vse zlato bi ulovili poslanci v svoje cilindre, a nam bi ostalo beraštvo!

Iz naše organizacije.

Štajersko.

Učiteljsko društvo za celjski in laški okraj ima glavno zborovanje dne 6. januarja 1905 ob 9. uri dopoldne v deški okoliški šoli v Celju po nastopnem vzporedju: 1. Zapisnik. 2. Petje. 3. Društvene zadeve in nasveti. 4. Letna poročila: a) tajnika; b) blagajnika; c) arhivarja. 5. Volitev odbora za leto 1905. 6. Določitev časnikov in knjig, ki se imajo naročiti za 1905. 7. Iz šolske prakse. — K prav številni udeležbi vljudno vabi v imenu odbora

Armin Gradišnik, t. č. predsednik.

Šmarsko-rogaško učiteljsko društvo zboruje dne 8. prosinca ob eni popoldne v Šmarju. Na dnevnem redu so: 1. Tajnikovo in blagajnikovo poročilo. 2. Volitev novega odbora. 3. Poročila: a) O šolski zgodovini, govori Fr. Ferlinec; b) O disciplinarnih sredstvih, govori Fr. Zopf. 4. Iz šolske prakse — žreb. 5. Slučajnosti. K obilni udeležbi vljudno vabi

odbor.

Slovenjebistriško učiteljsko društvo zboruje v četrtek, dne 5. prosinca 1905, ob polu 11. uri predpoldan v Slov. Bistrici ob nastopnem vzporedju: 1.) Zapisnik in dopisi. 2.) Predavanja, predlogi in nasveti. 3.) Poročila: a) o društvenem delovanju v preteklem letu; b) o blagajničnem stanju društva. 4. Volitev novega vodstva. 5. Slučajnosti.

Učiteljsko društvo za konjiški okraj zboruje v četrtek, dne 5. januarja 1905, ob polu 11. uri dopoldne v Konjicah po sledečem vzporedju: 1. Zapisnik. 2. Dopisi. 3. Društvene zadeve. 4. Predavanje g. L. Serajnika o lepopisji po modernih načelih. 5. Vprašalna skrinjica. 6. Predlogi in nasveti. Pred zborovanjem je petje. Zato prosim gdč. pevke in g. pevce, da si doma pregledajo pesem »Pozimi iz šole« (Mohor. pesm., I., št. 54). Eno uro pred zborovanjem je pevka vaja v čitalnici.

odbor.

Slovenjegraško učiteljsko društvo je zborovalo dne 4. decembra t. l. Predsedništvu se je posrečilo pridobiti gosp. dr. Pollacka, da bo v daljšem ciklu predavanj razpravljal v našem društvu o šolski higijeni.

Misel, za razpravljanje strokovnih vprašanj pridobiti veččake, se nam zdi srečna in vredna posnemanja. Ako hoče delo prevzeti kak član društva, mu je treba veliko truda in skrbne priprave in vendar — čim bi želel kdo kako pojasnilo in bi bilo treba odgovarjati stavljenim vprašanjem, bi prišel predavatelj v zadrego. Prvo predavanje nas je jako zadovoljilo. Največ bo hasnila pač diskusija po vsakokratnem predavanju.

Prav umestna stalna točka dnevnega reda naših zborovanj je pregled in ocena novoizšlih pedagoških in metodiških knjig po društvenem predsedniku, priznanem izvedencu v strokovni literaturi. Da se časih ozre tudi na polje slovenske književnosti sploh ter priporoča to pa ono knjigo ali literarno podjetje, za to mu gre še posebej hvala. Kvasu je treba, in če bi nekateri v svoji brezbriznosti izgubili ves smisel in vse zanimanje za nove pojave v našem slovstvu, za napredek naše kulture sploh. Po našem mnenju bi moralo biti povsod poročilo o novjših pojavih naše mladinske pedagoške in metodiške književnosti vedno na dnevnem redu društvenih zborovanj.

Društvo je izgubilo dva člana. Tovariš Job je preminul v cvetu svojih let. Zalujemo za dobrim, ljubeznivim tovarišem, ki nas je kot izredno nadarjen muzik često razveseljeval s svojo umetnostjo. Tovariš Purkart je ostavil naš okraj, preselivši se v Zibiko. Pogrešali bomo — vrlega tovariša. Na novo sta pristopila društvu gdč. Janša iz Št. Ilja in tovariš Korže iz Slovenj Gradca.

Prihodnje zborovanje — občni zbor — se vrši dne 6. januarja t. l.

Učiteljsko društvo za celjski in laški okraj je zborovalo dne 8. grudna 1904 v Celju ob jako obilni udeležbi; zbralo se nas je okolo 40, med temi kot gost gdč. Kolnikova iz Radeč. Po običajnem predsednikovem pozdravu se prečita zapisnik ter se preide k društvenim zadevam. Gosp. predsednik naznanja, da sta poslala g. župnik Kos in nadučitelj Knaflič vsak po 2 K kot članarino za tekoče leto. Nadalje bodri tovariše k obilnemu pristopu k »Samopomoči« in k uspešnemu delovanju v prilog zgradbe učiteljskega konvikta. Za izvojevanje pravice, da se povrnejo stroški članom stalnega konferenčnega odbora se dovoli, da tudi naše društvo prispeva nekaj za povrnitev stroškov, ki so nastali zaradi izposlovanja zgoraj omenjene pridobitve. — Savinjsko čebelarsko društvo vabi k pristopu, tov. Kopic nam pa naznanja, da je dobil 387 snopičev po 60 h »Österreich in Wort und Bild.« Nadalje se vzame na znanje izposlovanje novih pravnih razmer bukovinskega in goriškega učiteljstva, ki so jih dosegli s solidarnim postopanjem omenjenega učiteljstva. Prečita se dopis tovariša Monscheina, zadevajoč zedinjenja »Bunda« in Verbanda« v enotno štajersko »Zavezo«; predlaga se, da se naš predsednik pooblasti, da on zastopa v tem oziru naše slovenske težnje. Nato je prednašal tov. Petriček, »kako in kaj se zamore pri obstoječih razmerah risati po novi metodi na vseh kategorijah ljudske šole«. V občo zadovoljnost je rešil gosp. podavatelj svojo nalogo! Pokazal nam je res, kako lahko doženemo izvrstne uspehe brez barvane krede in drugih, razmeroma dragih risalnih pripomočkov. Vnela se je precej živahna debata, vsi so se strinjali v polni meri z referentom.

Književnost in umetnost.

„Zvonček“ prinaša v 1. številki to-le lepo vsebino: 1. Badnjak. Fran Žgur. Romanca. 2. Siroti. Andrej Rapè. Povest s podobo. 3. Ah, to je šlo... Ivo Trošt. Povest s podobo. 4. Mladi šolarček. S. E. Pesem. 5. Mladi voznik. Juraj Pangrac. Povest. 6. Mir ljudem na zemlji. Podoba v barvotisku. 7. Mirini prijatelji. F. G. Hrastničan. Povest. 8. Božja žabica. Ivo Blažič. Basen. 9. Solza in smeh. E.

Gangl. Pesem. 10. Morje in barčica. E. Gangl. Pesem. 11. Zarek in mrak. E. Gangl. Pesem. 12. Potoček in luna. E. Gangl. Pesem. 13. Uho in roka. E. Gangl. Bajka. 14. Pes in mačka. Ivo Blažič. Basen. 15. V novoletni noči. E. Gangl. Pesem s podobo. 16. Pouk in zabava. — Ob Novem letu. Fr. Rojec. — Nesrečnež je nesrečen vedno in povsod. — Za kratek čas. — Makov čaj — strup za otroke. — Dežnik. — Otroška modrost. — Živali, ki ne spe. — Kako ustavimo kri. — Dober odgovor. 17. V šesto leto. — Slovensko učiteljstvo naj bi poskrbelo, da bi se v tem letu ta lepi mladinski list čim bolj razširil po slovenskem ozemlju. Vsaj vsaka slovenska šola bi morala biti nanj naročena!

Primož Trubar. Zgodovinska epska pesnitev. Napisal A. Aškerc. V Ljubljani, 1905. Založila Ig. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg. Str. 135. Cena: broširan izvod 2 K, vezan 3 K. — Življenje in delovanje moža, ki nam je ustvaril slovensko knjigo, a ki so se zanj doslej premalo zanimali naši leposlovci in znanstveniki, je vzel mojster Aškerc za snov svojemu najnovejšemu pesniškemu delu, ki nima niti po snovi niti po obliki primere v vsi naši književnosti. Besede, ki jih je napisal Aškerc v »Listu iz kronike Zajčke« (glej: Balade in romancel), besede namreč: »... Resnico samo vselej piši vestni zgodovinar!...« so mu bile vodnice, ko je nabiral in upravljal zgodovinsko snov. S tem svojim delom nam je odprl pesnik pogled v najsijajnejšo dobo oživotvorenja slovenske misli, v toliko obetajočo dobo reformacije, ki je razveljavila vse duhove v mogočne plamene pravega rodoljuba in nesebičnega narodnega delovanja ter obenem zbudila najodločnejši odpor v krogih hladnih rimskih služabnikov. Minila so štiri stoletja, odkar je zagotovila svobodna misel slovenskemu jeziku popolno enakopravnost v cerkvi, šoli in hiši. Pozneje je bila samo še doba francoskega imperija, ki je obetala slovenščini moč in veljavo v uradu in svetišču; dandanašnji člen XIX. je zgolj ironija na vse to, kar smo že imeli...

Roditelj revolucije slovenskih duhov je bil Primož Trubar. Pesnik mu kliče v prologu:

..... Med nami
prvi bojeval si sveti boj
za svetlobo in vesti svobodo —
in ves narod žel je za teboj. (Str. 6.)

Aškerc nam je naslikal s pestrobojnostjo svojega pesniškega jezika velikega Trubarja, slovenskega Jana Husa, ter mu postavil z mogočno učinkujočo pesmijo spomenik neminljive stalnosti. Preverjeni smo, da Aškercova knjiga zdravi mnovega spečega duha, da se ob svetlem spominu na zlato preteklo dobo epohalnih dogodkov, ki jim je bil provzročitelj idealni dolenski rojak, zagrnejo slovenski možje v mogočno četo, ki pojde v boj za čast in pravico domače besede in za osvobojenje usuznjene in izsesavanega ljudstva.

V tak akord silovite bojne pesmi nam je izzvenela Aškercova pesnitev, ko smo dospeli do Trubarjeve molitve: »O, Bože, ljudstvo moje blagoslovi!...« (Str. 135.)

Žal, da nam ne dovoljuje prostor, da bi ocenjali Aškercovega »Trubarja« tudi v podrobnostih, dasi bi radi omenili mnogokaj. A to je naloga drugih listov. S temi vrsticami smo hoteli opozoriti svoje bralce zgolj na pomen te knjige.

Lisica Zvitorepka. Živalske pravljice za odraslo mladino. Zbral in priredil Josip Brinar. — Med letošnjim knjižnim darom »Družbe sv. Mohorja« sodi tej knjigi našega marljivega tovariša prvo mesto. Knjigo smo prečitali z resnično naslado, kakor že dolgo, dolgo ne nobene druge Mohorjeve knjige. Brinarjeve živalske pravljice so polne življenja, humorja, prirodnosti in duha, vsaka zase ustvarja celoto, a vse skupaj — 38 po številu — se družijo v lepo, slikovito enotnost, ki ji daje — kar poudarjamo s posebnim veseljem! — klasičen, čistoslvenski jezik odlično vrednost! Tudi tako lepe slovenščine nismo že dolgo brali. Tovarišu Brinarju odkritosrčno čestitamo, preverjeni, da je poklonil mladini s svojim delom dragoceno darilo!

»Notranjec«. Glasilo »Političnega in gospodarskega društva za Notranjsko.« Konzorcij naprednih mož je začel izdajati svoj list »Notranjec«, ki je bil že dolga in živa po-

treba. Prva številka se reprezentuje. List tiska Blasnikova tiskarna v Ljubljani. Notranjci so imeli sicer že svojo tiskarno, pa so jim jo izmed prstov pograbili — klerikalci. Novemu listu želimo mnogo uspeha in naročnikov!

H. Sienkiewicz: Potop. Zgodovinski roman. Poslovenil Podravski. »Slovanske knjižnice« zvezek 138—146. I. knjiga. Str. 672. — Tako imamo Slovenci sedaj tudi to znamenito delo velikega poljskega romanopisca v domači besedi. Tekom tega leta izda podjetna »Goriška tiskarna« še ostale 3 zvezke tega obsežnega romana, ki je dobrodošel tudi slovenskemu občinstvu.

Razpis častnih nagrad družbe sv. Mohorja. Odbor družbe sv. Mohorja razpisuje dve častni nagradi, in sicer:

- a) **trisoč kron** za daljšo povest v obsegu 15 do 16 tiskanih pol, in
- b) **petnajsto kron** za krajšo povest v obsegu 8 do 10 tiskanih pol v obliki »Slovenskih Večernic«.

Snov povestim bodi vzeta iz domačega narodnega življenja in se naslanjaj ali na slovensko, bodisi cerkveno, bodisi posvetno zgodovino, ali pa na družabno (socialno) življenje našega naroda.

Pisatelji se naj ozirajo na to, da sta obe povesti namenjeni preprostemu ljudstvu kot družbeni knjigi. Zatorej bodi jezik preprost in lahkoumeven, vsebina pa primerna namenu družbe sv. Mohorja.

Rokopisi, lepo in razločno po eni strani pisani, se naj dpošljejo do dne 31. grudnia l. 1905. družbi sv. Mohorja v Celovec brez pisateljevega podpisa; ime pisateljevo se prideni v zaprtem zavitku, ki pa naj nosi naslov dotične povesti in tudi pove, za katero nagrado se poteguje.

Odbor družbe sv. Mohorja bo svojo razsodbo o priposlanih rokopisih objavil tekom malega travna leta 1906. in tedaj tudi nagradi izplačal.

Ako bi odbor nobeni povesti iz kakegakoli vzroka ne mogel prisoditi častne nagrade, sprejme vendar tudi manj dovršene proizvode, če se mu zde pripravni za družbo sv. Mohorja, ter jih odkupi po dogovoru z dotičnimi pisatelji.

V Celovcu, dne 17. grudnia 1904.

Za odbor družbe sv. Mohorja:

Jožef Rozman l. r.,
tajnik.

Lambert Einspieler l. r.,
predsednik.

Vestnik.

Učiteljski konvikt. Omizje na južnem kolodvoru v Ljubljani 4 K; ob priliki božičnega drevesa pri g. nadučitelju A. Žagarju iz Pletrovčah se je nabralo 3 K; g. Stanko Petrovec, vodja mlekarne v Cerničah pri Gorici, 1 K;

Učiteljski dobrotniki. G. Juraj Režek, učitelj v Ljubljani, nabral ob društveni desetletnici med učiteljskimi prijatelji na knjižico krajcarske podružnice št. 3 90 K. Pri tej priliki opozarjamo posebno štajersko in primorsko učiteljstvo, da ima odbor še kakih 500 takih knjižic na razpolago; treba se je le zglasiti za nje pri g. tajniku Juraj Režku, Na Kranjskem se je na knjižico krajcarske podružnice učiteljskega konvikta že mnogo nabralo; pa upamo, da se bo še. — G. Gustav Pirc, ravnatelj Kmetijske družbe v Ljubljani na račun pokroviteljine 25 K; č. gospa Ivana Pečnik, gostilničarka in posestnica v Stožicah pri Ljubljani 20 K; g. Ivan Resman, načelnik žel. postaje v p. v Ljubljani, 20 K; omizje »pri Roži« v Ljubljani 20 K; okraj. posojilnica v Krškem, 20 K; učiteljski prijatelji v Šmartnem pri Litiji, 14 K; č. gospa Jerica Peršin, gostilničarka in posestnica na Rožniku 10 K; g. Janko Česnik, trgovec v Ljubljani 10 K; g. Fran Suher, c. kr. učit. profesor v Ljubljani, 7 K; g. Fran Starè, sobni slikar in posestnik v Ljubljani, 5 K; g. Viktor Bežek, c. kr. učiteljski ravnatelj v Kopru, 3 K; g. Ivan Petek, oficijal južne železnice v Ljubljani, 2 K. — Vesela družba na Gradišču 24 K (nabral g. nadučitelj Ignacij Križman iz Dorn-